

BOHUMIL HRABAL

Színnyomatok*

(BARVOTISKY)

Az üdülőnél

(Rekreačné středisko)

Éjjeli műszakból megtérve látom,
a kohászok éppen most vánszorognak
munkába. Pofánk mint a sár, barátom!
Hajnalcsillag zörgő lavórja hol vagy?,

hadd mosom meg benned hamuszin arcom,
s elgyötört kezemet – végképp nem értve
életem, munkám értelmét, a harcom:
mért ágyút gyárt két kezem éjről éjre,

mikor soha semmi mást nem kívántak,
csak jót tenni, magamnak s másnak is.
Ma nem tudni, mi jó s mi a hamis.

A cél: csálni, hazudni a világnak,
s ha adni, hát csak máglyát és bitót –
Hányhatnék, hallva a sok talmi szót.

* A főleg prózaíróként ismert Bohumil Hrabal (1914–1997) az 1937-es indulásától az ötvenes évek elejéig verseket ír, s addig több verskötete megjelenik. (A későbbi versei többnyire a korábbiak átdolgozása.) Költőként Hrabal a cseh kései szürrealisták „42-es” csoportjához és az ún. „totális realizmus” iskolájához tartozott. Az itt következő szonett-ciklus nyomtatásban először az 1987-es Básněnení (szójáték: a jelentése tkp. „költés”, de erősen érezni benne az „álmodás”, „álmodozás” jelentéseket is) c. szamizdat kiadású kötetben jelent meg, s poétikája, textúrája alapján a keltét a korai szürrealista-totális realista versek utánra kell tennünk. (T. Á.)

Szemben a Fekete Rózsával

(Naproti černé růži)

Állok báván, mint kit nyári villám talált,
vagy álom kábít s most ágya mellett matat:
előttem játékbolt és fényes kirakat,
s bent jelenés: a pult mögött Magácska áll.

Mint akkor, a Zinner-boltban, ahol sügért
árult, s szívembe először gázolt bele,
belengte az alkonyt a szenvedély szele:
kegyedhez vont a vágy s édes estét ígért.

Ballon-teknőc lengett fölöttünk akkor este,
s költők kifényesedett kabátujjaként
csillogott a folyó s verte vissza a fényt.

Mohó kezem Magácska szép kezét kereste,
mint pillangós álmot a lélek, ha sivár –
Mondja, szép zsidó lány, ma este mit csinál?

A Zsidó temetőben

(Židovský hřbitov)

Szép játékunknak gyorsan vége lett –
Kegyed csak távollétemet szerette,
lelkében tavasz volt, bennem telek.

De akkor, ott, a Letnán a szerelme
enyém volt, a száján szám volt a zár.
Karcsú volt, mint kertben a rózsaszál,

megremegett, ha hozzáért szavam,
melyről azt hittem, hogy szerelmem éke.
Most sírok között járok egymagam,
emlékeink gyertyalángjába nézve.

*Szerelmünk halotti maszkján kezem,
múltunkból e maszk hívatlan előjön –
Nem halványul arcod, emlékezem,
szeszélyes holdam vagy égi mezőkön.*

Ház a Három Zászlótartónál

(Dům u Tří praporečnicků)

*Alkonyattájt, mikor a nap heve
már árnyat ír a falakra s szivekre,
ímgly akartam szólni enyelegve:
Miért nem Rúth Kegyednek a neve!*

*S amikor a szürke egek falán
csillag gyúlt: a Kegyed szép titulája,
azt akartam mondani, hogy hiába,
Eszter, azaz csillag – ha szép – a lány.*

*Folyt érzelmes operánk csábitón,
a plakáton a két örök szerep:
egy lány, egy fiú, Ruth-Eszter meg én.*

*A zöld este színpadán, mint bitón,
három bűnös neve lengedezett:
a Kegyedé – Ruth, Eszter – s az enyém.*

Az Arany Tigris étteremben

(Restaurace u Zlatého tygra)

*Fújt a szél, s hullt a hó nagy darabokban,
klastromban jártunk: én, s Kegyed velem.
Örvendeztem, hogy Ön mily szenvtelen,*

*nem hatja meg, ha Bach kiront, kirobban
az orgonából, ha új félelem
süvöltöz a templomi téreken,*

s Bach nikkelmankója úgy dübörög,
 hogy a fák a kérgüket is lehányják.
 Megláttam Kegyedben Merkur leányát,
 s azt, hogy Terezám a felhők fölött

mennyire más, fátyla másként lebeg –
 S főképp az tetszett, mikor megbocsátón
 így szólt: Félni?! Kitől? Kedves barátom,
 mi már leüttettünk minden fejet

Marienbádi tér

(Mariánské náměstí)

Magácska csak járta a termeket,
 mint szobor, kit Isten életre keltett –
 Körém Rousseau, kit Maga is szeret,
 bűvös kört írt, képeivel megejtett.

S a hajók zászlai lengtek tovább,
 zöld lobogók takarták a szemem,
 térdeltem, s már nem láttam, csak Magát,

kértem, hogy nézzen reám, hogy legyen
 csak enyém a szeme, e két agát,
 hiába kértem, ment könnyörtelen.

Járta a tárlatot, a termeket,
 lengett körötte a vágyam s a lelkem,
 s csak a Vámos, kit Kegyed is szeret,
 nézett le reám bús, gyermekszemekkel.

A Ponrepo moziban

(Biograf Ponrepo)

Fogtam kiskegyed szép kezét szorongva,
 s mikor nedves arcát sálamra nyomta,
 éreztem, szívemhez keres utat,

*de semmit se talált: mint ki kutat
fürkész, s a kút régen be van omolva,
s benne vizet már hiába kutat.*

*Csak szemének forrása tündökölt
mellemen, s csobogtak picike lázak –
Színház volt a szívem, fala tükröz,
hol kegyed bájai komédiáztak.*

*Desdemonáé volt a nyelve, szája,
haja tűz volt, szemöldöke korom –
Kegyed ver mellemen szívként, hiába:
megölöm vagy megerőszakolom.*

Fodrászüzletben

(Na kadeřnickém můstku)

*Kicsi száját, kislány, s két nagy, komoly szemét
most is szeretem, bár lakhelye már az ég.
Ha szól a fodrászüzlet csengettyűje, még*

*mindig látom fején a dús hajfonatot,
mely komoly volt, mint az Ószövetség maga,
de a Kegyed bájának az sem árthatott –
Hallom, amint kérdi: milyen legyen haja?,*

*vágassa fiúsrá?, jaj, az olyan fura!,
vagy loknit rakasson? – nem tud választani.
De győz Amerika, a bubifrizura:
lehullnak ómódi, súlyos fonatai.*

*Lehullnak, de Maga újra s újra belép
copfosan a boltba, s hátraveti fejét:
látom haját, kicsi száját, két nagy szemét.*

20 óra 30 perc

(20 hod. a 30 min.)

*A szájon patentzár, jóféle giccs, szeszély,
a kis város arcát falak s árnyak fedik,
írógépem, lelkem, énem megéled itt,
de szerelmi vágyam önmagával beszél,*

*arról, hogy ki vagyok, nem oly vendég vajon,
ki széttépi portréját, kulcsát lenyeli,
s fut, a lelke keserű kacajjal teli,
mögötte híd recseg, s a város csupa rom.*

*Ezért a látomásért járok ide vissza,
egy kérdésért, mely már világ nélkül való,
gép csinálta rajz a járdákon a való.*

*Pestis-emplémű?, rég hinta forog azon!
Ne csodálkozzék, hölgyem, ha elutazom –
A diliház, tudom, mért van itt tárva-nyitva.*

A csillagtalan fejnél

(Hlava bez hvězdy)

*Hölgyem, ha volframból volna keze,
haja mangán volna s szeme molibdén,
akkor is véget érne a mese
a férfiről, ki úgy szerette, mint én.*

*S lenne bár ajka ferrocianid,
lábfeje kadmium s melle vasöntvény,
nem szomjaznám érckemény bájait,
mitsem éreznék távoztán, se jöttén.*

*S ha édes nyála olvadt platina
volna, s a torka higanyt gurgulázna,
akkor sem vágyódnék az ajakára,*

*furcsa szerelmének dárdáira,
miket szép kezei szívembe vertek –
Krómozott körmök, nos miért remegtek?*

A Kék Csukához sörözőben

(U Modré štiky)

*Hogy vissza ne térjek hozzád, eldobom inkább,
sörösüvegként, az életemet,
elszakítok minden kötelet, minden indát,
s az szül majd meg újra, aki szeret.*

*Megkínzott a belőled áradó ridegség,
hogyan őled lángja nem gyúlt ki nekem,
ma már nyugodt vagyok, bokrok sűrűje rejt még,
de már nem nyalogatom a sebem.*

*Már tudom, ha kigyúl hideg szemérmed,
hivatva oltani nem én leszek,
halál kell ahhoz – . Kampós csontkezek*

*fogják elkoppantani szenvedélyed,
melyből nekem, sajna, nem adatott –
Megyek, más kertajtón kopogtatok.*

A vörös kupolánál

(Červená báh)

*S mégis látom az arcodat,
sötét szemhéjad rebbenését,
mint ki bölcs játékot fogad:
rejtvény a saját megfejtését.*

*Ha virrasztok – rendre veled!
Álmoskönyvem vagy, alakodban
olvasom az életemet,
tükörödben egész sorsom ott van.*

*Elhagytál, de velem maradt
a kép, mit én álmodtam létre,
s melyhez lelkem a foglalat.*

*Szép e kép, kis patakok képe,
virág, rét és enyészet karca:
kegyetlen-szép zsidólány arca.*

***Elida-kozmetikumokkal
az egészségért és szépségért***
(Zdraví a kráse vstříc kosmetikou Elida)

*Legyünk legalább jók s álmodozók,
ha már árad ránk a halál s a fagy.
Értelmünk elvadult eszmebozót,
ezer ellentétre hasad az agy.*

*Nincs fogódzó, nincsen csillagos ég,
nincs hold, nincsenek szerelmes szavak,
a szívekben több szerelem nem ég,
nem csikordul kavics talpunk alatt.*

*Csak eszünk, dolgozunk, üzekedünk,
s ha tükörbe nézünk alvás előtt:
hullát lát a gyilkos s gyűrt lepedőt.*

*A költőre hiába fülelünk,
az életfelelős csak áll bután,
s szlopál. Éjjel van? Reggel? Délután?*